

Vägröjaren från Salmi

Berättelse

En enkel början i norr

Börje Salming föddes den 17 april 1951 i den lilla byn Salmi nära Kiruna, långt upp i norra Sverige. Hans far hade samiska rötter och arbetade i gruvan, ett hårt och farligt yrke. När Börje bara var fem år omkom fadern i en gruvolycka, vilket innebar att familjen fick klara sig med små medel. Trots detta hittade Börje tidigt något som gav honom glädje och mening: ishockeyn. Tillsammans med sin bror tränade han på isen i kylan, ofta med sliten utrustning, och det var där grunden lades för en framtid som ingen i byn kunde ana.

Genombrottet

Som ung spelade Salming för Brynäs IF, en av landets främsta klubbar, och utvecklades till en stark och orädd back. År 1973 kom det erbjudande som skulle förändra hans liv: det kanadensiska laget Toronto Maple Leafs ville värva honom till NHL. På den tiden ansågs det nästan otänkbart att en europeisk spelare skulle kunna hävda sig i ligan, som präglades av ett hårt och fysiskt spel. Att Salming ändå vågade ta steget säger något om hans mod.

Motstånd och respekt

De första åren var långt ifrån enkla. Å ena sidan möttes Salming av fördomen att europeiska spelare var mjuka och rädda för fysiskt spel. Å andra sidan bemötte han denna bild genom att gång på gång resa sig efter hårda tacklingar och fortsätta spela på hög nivå. Följaktligen vände stämningen, och publiken i Toronto började se honom som en av sina egna. Han spelade sexton säsonger för klubben och räknas än i dag som en av dess största spelare genom tiderna.

Mer än en spelare

Salmings betydelse sträckte sig långt bortom hans egna prestationer. När han bevisade att en svensk kunde lyckas i NHL öppnades dörren för andra, vilket innebar att fler lag vågade satsa på spelare från Sverige och Finland. På så sätt blev han en vägröjare för en hel generation europeiska hockeyspelare. Vid sidan av klubblaget representerade han också det svenska landslaget, Tre Kronor, i många stora turneringar. Efter åren i Toronto spelade han en säsong i Detroit Red Wings och avslutade till sist karriären i svenska AIK.

Heder och ett sista farväl

Erkännandena lät inte vänta på sig. År 1996 blev Salming den första europeiskt fostrade spelaren som valdes in i Hockey Hall of Fame, och år 2016 pensionerade Toronto hans tröjnummer 21 – en ära som visar hur högt han värderades. Sommaren 2022 berättade han offentligt att han drabbats av ALS, en obotlig sjukdom som långsamt bryter ner musklerna. Trots att sjukdomen snabbt förvärrades valde han att visa sig stolt inför publiken en sista gång. Han avled den 24 november

2022, 71 år gammal. Kvar finns minnet av en man som med mod och uthållighet inte bara byggde en egen karriär, utan också banade väg för dem som kom efter.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
samiska rötter	att ens släkt tillhör samerna, ett urfolk i norra Norden
omkom	dog, ofta i en olycka
medel	här: pengar och tillgångar
värva	att ta in en ny spelare i ett lag
hävda sig	att klara sig bra i konkurrens med andra
präglas av	att i hög grad formas eller kännetecknas av något
fördom	en bestämd åsikt om någon som man har utan att veta
vägröjare	någon som är först och gör vägen lättare för andra
representera	att spela eller uppträda för någons räkning
obotlig	en sjukdom som inte går att bota
erkännande	att andra ser och uppskattar det man har gjort
uthållighet	förmågan att fortsätta länge även när det är svårt

Läsförståelsefrågor

1. Vad innebar faderns död för familjen?
 1. De fick flytta till Kanada
 2. De fick leva med små ekonomiska tillgångar
 3. Börje slutade spela hockey
2. Varför ansågs Salmings flytt till NHL år 1973 vara djärv?
 1. Han var redan gammal när han flyttade
 2. Han talade inte engelska
 3. Det sågs som nästan omöjligt för en europé att lyckas där
3. Hur bemötte Salming fördomen att européer var mjuka?
 1. Han bytte lag flera gånger
 2. Han reste sig efter hårda tacklingar och fortsatte spela starkt
 3. Han klagade hos domarna
4. Vad menas med att Salming var en "vägröjare"?
 1. Han arbetade med att bygga vägar
 2. Han gjorde det lättare för andra européer att komma till NHL
 3. Han tränade unga spelare i Sverige
5. Vilket lag avslutade Salming sin karriär i?
 1. AIK
 2. Toronto Maple Leafs
 3. Brynäs IF
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Salming valdes in i Hockey Hall of Fame som första europeiskt fostrade spelare.
 2. Salming slutade spela hockey direkt när han fick fördomar mot sig.
 3. Salming tjänade mer pengar än någon annan spelare i Toronto.
7. Beskriv med egna ord hur publiken i Toronto förändrade sin syn på Salming. (Skriv ett par meningar.)
8. Vad betydde Salmings framgång för spelare från Sverige och Finland?
9. Vilka egenskaper hos Salming lyfter texten fram som viktigast? Ge exempel.
10. Texten säger att Salming "valde att visa sig stolt inför publiken en sista gång" trots sin sjukdom. Vad kan detta säga om hans karaktär?
11. Varför tror du att Toronto pensionerade hans tröjnummer? Vad vill en klubb visa med en sådan handling?

Diskussionsfrågor

- Salming mötte fördomar i ett nytt land men vann respekt över tid. Vad krävs för att förändra andras bild av en?
- Han beskrivs som en vägröjare. Känner du till andra personer, inom idrott eller andra områden, som har öppnat vägen för dem som kom efter?
- Salming visade sig stolt inför publiken trots svår sjukdom. Vad tänker du om att möta motgångar öppet i stället för att dölja dem?
- Vilken roll spelar förebilder i ett samhälle? Kan en förebild också vara en vanlig person i ens närhet?
- **Skriv (5–6 meningar):** Skriv en kort text om en person som har inspirerat dig genom att vägra ge upp. Beskriv vad personen gjorde och vad du lärde dig av hen.